

İlkokul ve Ortaokul Öğrenci Velilerinin Öğretmen Metaforu Algıları¹

Semra Gencer²

Öznur Tulunay Ateş³

Özet

Bu çalışmada amaç, eğitimin önemli bir parçası olan velilerin, bir diğer önemli parçası olan öğretmenlere karşı duygularını ortaya çıkarmak için metaforik algılarını tespit etmektir. Velilerin ‘öğretmen’ kavramına ilişkin olarak metaforik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Velilerin öğretmene ilişkin olarak görüşlerinin derinlemesine incelenebilmesi için araştırmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni ile araştırmanın ayrıntılı inceleme olanağı bulunmuştur. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında katılımcılardan “Öğretmen gibidir, çünkü” cümlesinde boş bırakılan yerlere uygun metaforlar üreterek doldurmaları istenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda ilkokul öğrenci velilerinde toplam 79 kod ve ortaokul öğrenci velilerinde toplam 97 kod elde edilmiş ve bulgular neticesinde velilerin öğretmen kavramına karşı oluşturdukları metaforların genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Bu çalışma sonunda toplam 6 kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler, ‘Bilginin kaynağı ve aktarıcısı olarak öğretmen’, ‘Değerli ve güvenilir olarak öğretmen’, ‘Fedakar ve şefkatli olarak öğretmen’, ‘Eğitici ve rehber olarak öğretmen’, ‘Olumsuz bir metafor olarak öğretmen’, ‘İyileştirici ve motivasyon kaynağı olarak öğretmen’ şeklindedir. Kodlardan elde edilen kategorilere bakıldığında velilerin öğretmenlerden en çok bekledikleri davranış özgecilik ve şefkattir. Bunu ifade ederken, onu sıklıkla güneşe ve

1 Bu makale Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programında birinci yazar tarafından ikinci yazar danışmanlığında dönem projesi olarak hazırlanmıştır

2 Öğretmen, Isparta Kamile Gürkan İlkokulu, kristalcamomil@hotmail.com, 0009000278064138

3 Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, otates@mehmetakif.edu.tr, 0000-0003-1784-7227

anne babalarına benzetmektedirler. Ayrıca öğretmenlerden bekledikleri en önemli davranış, öğrencilerini iyi yetiştirmek ve onlara geleceğine ışık tutarak yol göstermektir. Bu sonuçlar ile veliler için öğretmenlerin önemli ve değerli olmasının yanında, sağlıklı iletişimin de önemli olduğu ifade edilebilir.

1. Giriş

Eğitim, insanların varoluşuyla başlayan ve varlığını devam ettiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Eğitim olgusunu işler hale getirmek, eğitimi sürdürmek ve ilerletmek için gerekli olan çeşitli bileşenler vardır. Bu bileşenler arasında veliler, öğrenciler, öğretim materyali, eğitim teknolojisi, eğitim olanakları, yazılı ve sözlü bileşenler ve doğal olarak eğitimin vazgeçilmez ögesi olan öğretmenler bulunmaktadır. Buradan hareketle öğretmenlik mesleğinin eğitim bağlamında olmazsa olmazlardan biri olduğu söylenebilmektedir (Özdemir, 2018, s. 1380). Saylık ve Tıaç (2021), öğretmenlerin eğitim hayatında ve öğrenciler üzerinde ne denli önemli bir etkiye sahip olduğunu saat metaforuyla betimleyerek gözler önüne sermektedir. Bu benzetmeye göre öğrenciler saatin yelkovan ve akrep uzuvlarına benzetilmekte olup saatin arka kısmında bulunan ve saatin sorunsuz şekilde çalışıp doğru anı göstermesini sağlayan uzuvlar ise öğretmenler ve veliler olarak nitelendirilmektedir. Bu benzetmeye göre, öğretmenler ve velilerden kaynaklanabilecek bir aksama ya da sorun, saatin durmasına ya da yanlış bir zamanı göstermesine sebep olmaktadır (Saylık & Tıaç, 2021, s. 45). Öğretmenlik mesleği, gerek öğretmenlerin bireysel olarak üstlendikleri rolleri yerine getirmelerinde gerekse kolektif olarak toplumu dönüştürme ve topluma şekil verme hususlarında önemli bir yere sahiptir. Modern toplum varlığını korudukça, toplumsal yapılar hayatlarını sürdürdükçe öğretmenler gelecek nesillerin yetiştirilmesindeki büyük rollerini yerine getirmeye devam edeceklerdir (Özdemir, 2018, s. 1382).

Öğretmen, öğrencileriyle devamlı şekilde etkileşim halinde olan, davranışlarıyla öğrencilerine yol gösteren, amaçlanan yetkinlikleri öğrencilere kazandırmak için eğitim programlarını uygulayan, öğrenme kazanımlarının sürekliliğini sağlamak için çeşitli yöntem ve teknikleri kullanan, öğrenme süresine öğrencilerin de etkin şekilde dahil olması için çeşitli araç-gereçleri hazırlayan, tüm bu işlemlerin sonuçlarını izleyen ve değerlendiren kişidir. Öğrencilerle öğrenme ve öğretme sürecinin her anında etkileşim içinde olan öğretmenler, bu sürecin en önemli unsurlarından biridir (Yaşar, 2018, s. 181). Kılıç (2010, s. 78) da öğretmenlerin öğrenciler üzerinde kuvvetli bir etkiye sahip olduğu fikri üzerinde durmaktadır. Bu etki, öğrencilerinin nasıl öğrendiklerini ya da ne kadar iyi öğrendiklerini belirlemektedir. Buradan hareketle öğretmenin başarısı, eğitimini konumundaki öğretmenin

başarısı ve etkililiği ile doğrudan ilişki içerisinde. Öğrencilerin alacak oldukları eğitimin kalitesi öğretmenlerinin donanımı ve kalitesine göre belirlenmektedir.

Öğrencilerin alacakları eğitimin niteliğini belirleyen en önemli etken eğitmen konumundaki öğretmen ve öğretmenin donanımı olarak değerlendirilmektedir. Yetişmekte olan nesillerin donanım düzeyi, onların eğitiminde ve yetişmesinde yakından görev alan öğretmenlerin donanım düzeyi ile yakından ilişkili olacaktır (Department for Education, 2010, s. 9). Etkili öğretmen özellikleri ile ilgili çalışmalarda öğretmenlerin kişisel ve mesleki birçok yönünün vurgulandığı (Polk, 2006; Westwood, 1996) ve bu özelliklerin öğrencilerin potansiyel kapasiteleri ve yetenekleri üzerinde önemli etkisinin olmasının beklendiği görülmektedir.

Topluma nitelikli birey kazandırma hususunda öğretmenler birer köşe taşı vazifesi üstlenmektedirler. Etkili ve kaliteli bir eğitim ortamında öğretmenler çekim merkezinde yer aldıkları için bu süreç üzerindeki önemleri asla küçümsenemez (Genç, 2015, s. 87). Ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmalarında öğretmenler önemli vazifeleri üstlenmekte olup yeni fikir ve uygulamaların hayata geçirilmesinde başlangıç noktasında yer alırlar (Sünbül, 1996, s. 602). Bilim ve teknolojinin ilerleyişi karşısında toplum ve toplumsal yapı da kendini yenilemektedir. Bu yenileniş sürecinde değişimden etkilenen bireylerin gelişimlerine katkıda bulunmak öğretmenlerin sorumluluklarına yenilerini eklemektedir. Yeni çağın getirmiş olduğu yenilikler ve ilerlemelere adapte olup bunları eğitim ortamına entegre edebilmek öğretmenlerden beklenen yeterlilikler arasında gelmektedir (Aydın, Şahin & Topal, 2008, s. 126).

Farklı ülkelerdeki benimsenmiş olan farklı eğitim sistemlerinden edinilen verilere göre çocukların ne kadar başarılı olduklarının en büyük belirleyicisi öğretimin ve öğretmenin kalitesidir. Dünyadaki en iyi eğitim sistemlerinde okullar öğretmenlerini en iyi derecede mezun olmuşlar arasından seçerler, onları sınıf içi pratiğe yönelik etkili ve özenli bir eğitime tabi tutarlar. İstihdam aşamasının ardından bu sistemler, öğretmenlerinin kariyerleri boyunca diğer öğretmenleri gözlemlemelerine ve onlarla birlikte çalışmalarda bulunmalarına, liderlik pozisyonu için uygun eğitimlerden geçmelerine ve profesyonel gelişimlerini sürdürmelerinde destek olurlar (Department for Education, 2010, s. 9).

Medeniyetlerin geleceği olan öğrenciler, eğitimin odak noktasında bulunmaktadır. Öğrencilerin potansiyellerini gerçekleştirebilmelerinde, hedeflenen ve istenen eğitim düzeyine erişmelerinde temel unsur velileri ve öğretmenleridir. Öğrencilerin potansiyelleri ve genel bağlamda eğitim

hedeflerinde genel eğitim politikası ve programlarının etkisi olduğu yadsınamaz. Fakat tüm bu program ve politikalar etkilerini veli ve öğretmenler aracılığıyla göstermektedir. Veli ve öğretmen arasında sağlanan etkili iletişim pozitif özelliklere sahip bir eğitim atmosferinde kendini göstermektedir. Elde edilen sağlıklı iletişim, tarafların birbirlerini nasıl anladıklarına göre şekil almaktadır. Taraflar arasındaki iletişimin doğasını belirlemek ve incelemek için metafor olgusundan faydalanılabilmektedir. Metaforlar, bireylerin birbirlerini nasıl anladıklarını ve birbirlerine sempati besleyip beslemediklerini ortaya çıkarmanın en etkili yollarından biri olarak gösterilmektedir (Kılcan, 2017)

Metaforda yapılan karşılaştırmalar barizdir; eğer bir kimse bir mücevherle ya da bir tilkiyle karşılaştırılıyorsa bu, karşılaştırmaya konu olan kavramların bazı ortak özellikleri olduğu anlamına gelmektedir (Knowles & Moon, 2006, s. 7). Metaforlar, birbirine benzer kavramlar arasında bağlantı kurulmasını sağlayıp birbiriyle karşılaştırılan konseptlerin yeni anlamlara yol açtığı yerlerde farklı anlayışların oluşmasını sağlar (Jensen, 2006, s. 40).

Antik dönemlerden günümüz modern dünyasında kadar öğretimde görevli olan kişilere yakıştırılan öğretmen sıfatı geçerliliğini koruyarak günümüze kadar gelmiştir. Eğitim bağlamında öğretmenlere uzman, öğrenci koçu, eğitici, lider vb. birçok rol yüklenmiştir (Aslan, 2019, s. 81). Veliler de çocuklarının eğitiminden sorumlu öğretmenlerine kendi perspektiflerinden yakıştırmalarda bulunabilmekte ve onlara çeşitli görevler yükleyebilmektedirler. Bu doğrultuda velilerin öğretmenlerini algılamalarında metaforik benzetmelerinin üzerinde durulması gereken bir husus olduğu söylenebilmektedir (Gencer, 2020, s. 808).

Alanyazın incelendiğinde öğrencilerin (Cerit, 2008; Ertürk, 2017; Tülunay-Ateş, 2016; Wan, Low ve Li, 2011) öğretmenlerin (Cerit, 2008; Wan, Low ve Li, 2011), öğretmen adaylarının (Koç, 2014), velilerin (Aslan, 2019; Gencer, 2020) öğretmen kavramına yönelik metaforlarını inceleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Hatta metaforlar yoluyla velilerin sınıf öğretmenine yönelik algılarını belirlemek (Erdem ve Kaf, 2022; Uysal ve Yorulmaz, 2020) ve velilerin covid 19 süresince öğretmenlere karşı geliştirdikleri algılarındaki değişimi tespit etmek amacıyla yapılan araştırmalar da (Gökbulut ve Çoklar, 2022) bulunmaktadır. Bu çalışmaların yanında velilerin, okul müdürlerinin (Cemaloğlu vd. 2017), öğretmenlerin (Özdemir ve Orhan, 2019; Çakmak, Neslitürk ve Asar, 2014; Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010) algılarına göre incelendiği metafor çalışmaları da bulunmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Nitel araştırma yaklaşımı ve olgubilim deseni kullanılarak tasarlanan bu çalışma, anne-babaların öğretmen kavramına ilişkin metaforlarını keşfetmeyi amaçlamıştır. Olgu bilim araştırmalarında mercek altına alınan unsurlar, bireylerle gerçekleştirilen röportajlar, hikayeler ve gözlemler yoluyla incelenmektedir (Connelly, 2010, s. 127). Olgubilim araştırmalarında araştırmacı, incelemekte olduğu birey ve gruplarla uzun süren ve yakın bir temas içerisinde görüşmeler gerçekleştirir. Bu görüşmeler boyunca araştırmacı, farkında olunan ya da olunmayan olgulara ilişkin yeni bilgiler elde etmeye çalışır (Gürbüz & Şahin, 2018, s. 111).

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmada, olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yönteminden faydalanılmıştır (Gürbüz & Şahin, 2018, s. 132). Araştırmada toplamda 300 veliye ulaşılmış olup katılımcıların 150'si ilkokul öğrencisi velisi ve 150'si ortaokul öğrencisi velisidir.

2.3. Veri Toplanması

Araştırmada nitel araştırma deseni benimsenmiş olup veriler velilerle ayarlanan görüşmelerde kullanılan görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formu 2 kısımdan meydana gelmektedir; birinci kısımda katılımcıların cinsiyet, yaş, meslek ve velisi oldukları çocukların okul seviyeleri (ilkokul/ortaokul) bilgilerini içeren demografik bilgiler; ikinci kısımda ise öğretmen kavramının kendilerine çağrıştırdıkları duyuları metafor yardımıyla betimlemeleri istenmiştir. İkinci kısımda velilerin metaforlardan faydalanarak kendilerini ifade etmelerinin istenmesinin sebebi, bireylerin metaforlar aracılığıyla kendilerini daha açık ve rahat ifade edebileceklerine dayanmaktadır.

Öğretmen kavramına ilişkin metaforlar velilerden; “Öğretmen gibidir, çünkü” cümlesindeki boşlukları doldurulmaları istenerek belirlenmiştir. Bu cümle ile öğretmenin neye benzetildiği ‘gibi’ kelimesiyle ortaya çıkarılmış ve metafora yüklenen anlam ‘çünkü’ ile özdeşleştirilmiştir. Araştırmada veri toplanırken güvenilirliği artırmak için ilk olarak eğitim bilimleri alanında çalışmakta olan uzmanların görüşüne başvurulmuştur. İlerleyen aşamalarda da öğrenci velileri ile doğrudan görüşme şeklinde veriler toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Geçerli çalışmada, velilerden elde edilen metaforik ifadeler arasındaki kavramsal ilişki incelenmiş ve ifadelerin birbirleriyle sistematik olarak birleştirilebildikleri görülmüştür. 150 ilkokul öğrencisi velisi ve 150 ortaokul öğrencisi velisi olmak üzere toplam 300 katılımcının, veri toplama formunda yer alan “çünkü” bağlacı ile ürettikleri metaforlar ve gerekçeler arasında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Görüşme gerçekleştirilen ilkokul velilerinin yarı yapılandırılmış görüşme formlar A1, A2 vb. şekilde numaralandırılmıştır. Benzer şekilde, görüşme gerçekleştirilen ortaokul velilerinin yarı yapılandırılmış görüşme formları B1, B2 vb. şekilde numaralandırılmıştır. İlkokul öğrencilerinin velilerinden gelen geri bildirimleri içeren 79 farklı kod ve ortaokul velilerinin cevaplarından oluşturulan 97 kod içerik analizi kullanılarak analiz edildiğinde, bunlar altı üst kategoride birleştirilmiştir. Bu kategoriler aşağıdaki başlıklarla ele alınmıştır:

1. Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen
2. Bilgi kaynağı ve aktarıcısı olarak öğretmen
3. Fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen
4. İyileştirici ve motivasyon kaynağı olarak öğretmen
5. Değerli ve güvenilir olarak öğretmen
6. Olumsuz metaforla algılanan öğretmen

3. Bulgular

3.1. İlkokul Öğrenci Velilerinin Öğretmen Metaforları

Çalışmada ilkokul velilerinin değerlendirmelerinden meydana gelen toplam 150 adet farklı ve geçerli metafordan 79 adet kod belirlenmiştir. Velilerin ‘öğretmen’ kavramı ile ilgili ifade ettikleri metaforlardan elde edilen kodlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. İlkokul Öğrenci Velilerinin Öğretmen Metaforları

1. Ağaç	1. Çınar ağacı	41. Kazan	61. Rehber
2. Aile	2. Çiçek	42. Kitap	62. Sabır taşı
3. Altın	3. Çiftçi	43. Kol düğmesi	63. Sanatçı
4. Anahtar	4. Çiğ köfte	44. Kömür	64. Sanatkar
5. Anne	5. Çocuk	45. Kral	65. Seyahat danışmanı
6. Arı	6. Çorba	46. Kraliçe arı	66. Su
7. Arkadaş	7. Deniz	47. Kurtarıcı	67. Şeker
8. Aşçı	8. Deniz feneri	48. Kütüphane	68. Şoför
9. Ayakkabı	9. Derya	49. Lamba	69. Tavşan
10. Ayaklı kitap	10. Dünya	50. Limon	70. Tükenmez kalem
11. Baba	11. Elmas	51. Melek	71. Un
12. Bahçıvan	12. Gökkuşağı	52. Mimar	72. Usta
13. Bardak	13. Gül	53. Mum	73. Vatan
14. Bilgi kutusu	14. Güneş	54. Nefes	74. Veli
15. Bilgisayar	15. Hava durumu	55. Nilüfer	75. Virtüs
16. Bilim	16. Işık	56. Otobüs	76. Yağmur
17. Cennet	17. İnci	57. Öğrenci,	77. Yapıştırıcı
18. Cep telefonu	18. Kahraman	58. Öğretici	78. Yol
19. Çanta	19. Kaktüs	59. Pırlanta	79. Zimba
20. Çay	20. Kandil	60. Pusula	

Tablo 1 incelendiğinde 150 katılımcının toplam 79 adet metafor ürettiği görülmektedir. Bu metaforlardan en fazla güneş, anne, ışık, melek, rehber, aile, pusula ve gül gibi metaforlar kullanılmıştır. İlkokul velileri öğretmen metaforunu daha çok çocukları için ileriye dönük yetiştirici ve yol gösterici şekilde tasvir etmişlerdir.

150 ilkokul velisinden toplanan metaforlar 79 kod ile birleştirmesinden sonra gerekçe bildiren ifadeleri ile kategorik hale getirilmiştir. Bu çalışma sonunda toplam 6 kategori ortaya çıkmıştır. Oluşturulan bu kategorilere ve bu kategorileri meydana getiren kodlara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. İlkokul Öğrenci Velilerinin Öğretmen Metafor Kategorileri

Kategori adı	Kodlar	Frekans
1. Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen	Çiçek (9), ışık (7), aile (6), melek (5), pusula (4), rehber (4), su (3), bahçıvan (3), mimar (2), anahtar (1), aşçı (1), ayakkabı (1), cep telefonu (1), çiftçi (1), deniz feneri (1), gökkuşağı (1), kandil (1), kral (1), kraliçe arı (1), kurtarıcı (1), lamba (1), nilüfer (1), otobüs (1), sanatçı (1), sanatkar (1), seyahat danışmanı (1), şoför (1), usta (1), un (1), yağmur (1), yol (1)	65
2. Bilgi kaynağı ve aktarıcısı olarak öğretmen	Güneş (14), kitap (3), dünya (2), vatan (2), bilgisayar (2), ayaklı kitap (1) bilgi kutusu (1), bilim (1), deniz (1), derya (1), kütüphane (1), öğretici (1)	30
3. Fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen	Anne (11), mum (5), arı (1), baba (1), kömür (1), liman (1), öğrenci (1), sabır taşı (1), tükenmez kalem (1), veli (1)	24
4. İyileştirici ve motivasyon kaynağı olarak öğretmen	Gül (4), ağaç (3), arkadaş (1), çay (1), çınar ağacı (1), çorba (1), kol düğmesi (1), şeker (1), tavşan (1), yapıştırıcı (1)	15
5. Değerli ve güvenilir olarak öğretmen	Altın (1), cennet (1), çanta (1), çocuk (1), elmas (1), inci (1), kahraman (1), kristal bardak (1), nefes (1), pırlanta (1).	10
6. Olumsuz metaforlarla algılanan öğretmen	Çiğ köfte (1), hava durumu (1), kaktüs (1), limon (1), virüs (1), zimba (1)	6

Tablo 2 incelendiğinde en çok kodun ‘Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen’ kategorisinde, en az kodun ise ‘Olumsuz metaforlarla algılanan öğretmen’ kategorisinde bulunduğu görülmektedir. Velilerin öğretmen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar her bir kategori için ayrı ayrı ele alınarak incelenmiştir.

Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen: Nitelikli bir öğretilerde bulunması gereken kişisel özellikler arasında öğretmenlerin örnek olması ve model teşkil etmesi yer almaktadır (Kavcar, 2002). Bu kategori içerisinde en yüksek frekansa çiçek metaforu (9) sahiptir. Velilerin metafor örnekleri şu şekildedir:

Öğretmen çiçek gibidir, çünkü en güzel gülleri o yetiştirir. Hiç yorulmadan, bıkmadan bahçesindeki güllere su verir ve onların bakımını üstlenir. Veli burada öğretmeni bahçivana benzetirken öğrencileri güller şeklinde betimlemiştir (A 11).

Öğretmen aile gibidir, çünkü küçük yaştan beri emanet ettiğimiz çocuklarımıza bilgiyi öğreten, eğiten, sevgi ve saygıyı öğreten fedakârca çalışan öğretmenlerimizdir (A 44).

Öğretmen pusuladır, çünkü herkese yol gösterir (A 111).

Öğretmen un gibidir, çünkü bir malzemeden çeşit çeşit ürün çıkarabilir (A 18).

Öğretmen kral gibidir, çünkü öğrenciler koşulsuz inanır, kabul eder (A 84).

Öğretmen kraliçe arı gibidir, çünkü bütün kovanı yönetir. Öğrencilerde onun arılarıdır (A 105).

Öğretmen şoför gibidir, çünkü öğrencilerini bilgili ve donanımlı şekilde diğer kademeye götürür (A 120).

Bilgi kaynağı ve bilginin aktarıcısı olarak öğretmen: Öğretmenler eğitim kavramının ortaya çıkışından bu yana bilginin aktarıcısı ve kaynağı olarak görülmektedir. Bu anlayışa göre bilgi depolama, bilgiye kaynaklık etme ve bilgiyi aktarma hususlarında kitapların ve diğer alakalı materyallerin rolü küçümsenmemekle birlikte bilgiye kaynaklık etme ve bilgiyi aktarma hususlarında öğretmenlere birincil rol yüklenmektedir. Velilerin metaforları da bu anlayış doğrultusunda bir eğilim göstermektedir. Kategori içinde en yüksek frekansa sahip olan metafor güneş (14) metaforudur. Velilerin metafor örnekleri şu şekildedir:

Öğretmen güneş gibidir, çünkü öğrencilerini ışığıyla aydınlatır. Sıcakıyla olgunlaştırıp, bilgilendirip yetiştirir (A 8).

Öğretmen ayaklı kitap gibidir, çünkü sahip olduğu bilgi birikimini gittiği her yere beraberinde götürür (A 27).

Öğretmen kitap gibidir, çünkü bizi yönlendirip karanlıktan aydınlığa çıkarır (A 101).

Fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen: Özellikle ilkökul dönemi çocuklarıyla ilgilenmeleri, onların büyümelerinde ve gelişmelerinde büyük bir paya sahip olmaları öğretmenlere fedakârlık ve şefkat gibi nitelikleri yüklemektedir. Bu kategori altındaki en yüksek frekansa sahip metaforlar anne (11) ve mum (5) metaforlarıdır. Veliler kullandıkları anne metaforuyla, öğretmenleri

bir anne misali öğrencilerinin iyiliği isteyen, onları koruyan ve kollayan bireyler olarak gördüklerini belirtmektedirler. Kullanılan mum metaforuyla da anne metaforunda olduğu gibi öğretmenlerin kendilerinden fedakarlıkta buldukları ve etraflarını aydınlatmaya devam ettiklerinin altı çizilmektedir.

Öğretmen anne gibidir, çünkü çocukların iyiliğini düşünür, eğitimi birer birey olmaları için uğraşır (A 13).

Öğretmen mum gibidir, çünkü etrafını aydınlatırken kendisinden fedakârlık yapar (A 107).

İyileştirici ve motivasyon kaynağı olarak öğretmen: Bu kategoride yer alan metaforların velilerin öğretmene karşı güdü ve istek ve duygularını yansıtan metaforlar ürettikleri görülmektedir.

Öğretmen şeker gibidir, çünkü her gün görürsün ama bıkmazsın (A 121).

Öğretmeni ağaç gibidir, çünkü meyvesi, gölgesi hep başkasına faydalıdır. İnsan gölgesinde huzur bulur (A 138).

Öğretmen tavşan gibidir, çünkü çok tatlıdır. Görmek bile iyi gelir (A 65).

Öğretmen arkadaş gibidir, çünkü seni dinler, anlar, konuşmak iyi hissettirir (A 29).

Değerli ve güvenilir olarak öğretmen: Bu kategoride veliler, öğretmenlerin öğrencilerine verdikleri eğitimin değerinden hareketle onlara çocuk, altın gibi benzetmelerle değer atfedilmektedir. Öğretmen çocuk gibidir, çünkü ona en kıymetli olan çocuğunu emanet edersin (A 30).

Öğretmen altın gibidir, çünkü öğretmenlerin topluma kazandırdığı değerler gün geçtikçe artmaktadır. İyi şekilde yetiştirilen her bir öğrenci vatana millete hayırlı olacaktır (A 79).

Olumsuz metaforlarla algılanan öğretmen: Bu kategoride yer alan metaforların velilerin öğretmenlerle kurmuş oldukları olumsuz iletişimin niteliğinden kaynaklandığı söylenebilmektedir.

Öğretmen çığ köfte gibidir, çünkü hem yemek istersin hem de acıdan korkarsın. Öğretmeni de her gün görürsün fakat sözleri acıdır (A 126).

Öğretmen kaktüs gibidir, çünkü öğretmen kızdığı anda kötü olur (A 91).

Öğretmen virüs gibidir, çünkü dokunduğu her öğrenciye etki eder, iyiyse iyi eder, kötüyse kötü eder demidir (A 78).

Öğretmen zimbaya benzer, çünkü sözleriyle insanı utandırabilir, bir hata olunca sözleriyle deler geçer (A 68).

3.2. Ortaokul Öğrenci Velilerinin Öğretmen Metaforları

Çalışmada ortaokul velilerinin cevapları incelendiğinde ise 150 farklı ve geçerli metafordan toplamda 97 adet kod oluşturulmuştur. Velilerin ‘öğretmen’ kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlarla belirlenen kodlar Tablo 3’te aktarılmaktadır.

Tablo 3. Ortaokul Öğrenci Velilerinin Öğretmen Metaforları

1. Ağaç	21. Çam ağacı	41. Hakem	61. Lider	81. Sanatkâr
2. Aile	22. Çınar ağacı	42. Hamal	62. Liman	82. Savaşçı
3. Ajanda	23. Çiçek	43. Hazine	63. Maydanoz	83. Sevgi
4. Akciğer	24. Çiftçi	44. Heykeltıraş	64. Melek	84. Su
5. Anahtar	25. Çocuk	45. Işık	65. Melek	85. Süpürge
6. Anne	26. Çorap	46. İğne-iplik	66. Müteahhit	86. Süt
7. Arı	27. Dedektif	47. İlaç	67. Mıknatıs	87. Şemsiye
8. Arkadaş	28. Deterjan	48. Kahve	68. Mısır	88. Şiir
9. Aslan	29. Doğa	49. Kandil	69. Mimar	89. Toprak
10. Ayna	30. Dua	50. Kartopu	70. Mum	90. Traktör
11. Bahçe	31. Ebeveyn	51. Kaynak	71. Navigasyon	91. Tuz
12. Bahçıvan	32. Elektrik	52. Kelebek	72. Oyuncu	92. Tükenmez kalem
13. Beyin	33. Eşek	53. Kepçe operatörü	73. Papağan	93. Uğurböceği
14. Biber	34. Evren	54. Kitap	74. Petrol	94. Veli
15. Bitki	35. Forsa	55. Kitap	75. Poşet	95. Yargıç
16. Borsa	36. Fön makinesi	56. Koyun	76. Psikolog	96. Yeşilay
17. Bahar	37. Gökkuşuğu	57. Kum torbası	77. Pusula	97. Yıldırım
18. Buruşuk kağıt	38. Gül	58. Kumbara	78. Rehber	
19. Can kurtaran	39. Güneş	59. Kuş	79. Robot	
20. Cesaret	40. Güreşçi	60. Kutup yıldız	80. Saat	

150 ortaokul velisinden toplanan metaforlar 97 kod ile birleştirmesinden sonra nedeni açıklayan ifadeler kategorik hale getirilmiştir. Böylece toplam 6 kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler ile bunları oluşturan kodlara Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4. Ortaokul Öğrenci Velilerinin Öğretmen Metafor Kategorileri

Kategori adı	Kodlar	Frekans
1. Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen	Işık (6), aile (5), çiçek (4), ayna (3), bahçıvan (3), kutup yıldızı (3), çiftçi (2), gökkuşağı (2), lider (2), melek (2), navigasyon (2), pusula (2), sanatkar (2), toprak (2), aslan (1), anahtar (1), bahçe (1), beyin (1), dedektif (1), fön makinesi (1), hakem (1), heykeltraş (1), kaynak (1), kepeç operatörü (1), saat (1), su (1), mıknaş (1), müteahhit (1), rehber (1), süt (1), yargıç (1), yeşilay (1)	58
2. Fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen	Anne (7), mum (6), tükenmez kalem (4), kandil (2), veli (2), can kurtaran (1), deterjan (1), eşek (1), forsa (1), güreşçi (1), kelebek (1), hamal (1), iğne-iplik (1), kumbara (1), kum torbası (1), sabır taşı (1), savaşçı (1), süpürge (1), liman (1), mimar (1), traktör (1).	37
3. Bilgi kaynağı ve aktarıcısı olarak öğretmen	Güneş (7), kitap (4), ajanda (1), bitki (1), deniz (1), derya (1), evren (1), kütüphane (1)	17
4. İyileştirici ve motivasyon kaynağı olarak öğretmen	Ağaç (1), arkadaş (1), bahar (1), cesaret (1), çam ağacı (1), çınar ağacı (1), dua (1), gül (1), ilaç (1), kahve (1), kartopu (1), poşet (1), psikolog (1), şiir (1), uğur böceği (1).	15
6. Olumsuz metaforlarla algılanan öğretmen	Arı (1), biber (1), borsa (1), buruşuk kağıt (1), çorap (1), elektrik (1), kuş (1), maydanoz (1), mısır (1), oyuncu (1), papağan (1), petrol (1), robot (1), yıldırım (1).	14
7. Değerli ve güvenilir olarak öğretmen	Hazine (2), çocuk (2), akciğer (1), doğa (1), sevgi (1), şarap (1), tuz (1)	9

Tablo 4 incelendiğinde en çok kod ‘Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen’ kategorisinde, en az kodun ise ‘Değerli ve güvenilir olarak öğretmen’ kategorisinde olduğu görülmektedir. Velilerin öğretmen kavramına ilişkin ifade ettikleri metaforlar kategorik olarak aşağıdaki gibi ifade edilebilmektedir.

Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen: Öğretmenler, öğrencilerinin yetişkinlik hayatlarının temellerinin atıldığı, karakterlerinin ve alışkanlıklarının oluşmaya başladığı, kariyer planlarının yavaş yavaş yapılmaya başlandığı dönemlerin merkezinde yer almaktadırlar. Bu doğrultuda veliler

de öğretmen kavramı hakkındaki çağrışımlarını bir yol gösterici, kötü alışkanlıklardan caydırıcı ya da heykeltıraş misali şekil verici gibi metaforlarla somutlaştırmaktadırlar. Bu kategorideki en yüksek metaforlar; ışık (6), aile (5) ve çiçektir (4).

Öğretmen çiçek gibidir, çünkü her dönem güzel olmak, örnek olmak zorundadır. Ne kadar olumsuzluk yaşarsa yaşasın yeniden doğar. Doğmak zorundadır ki kendi gibi çiçekler yetiştiresin (B 133).

Öğretmen bahçıvan gibidir, çünkü en güzel gülleri o yetiştirir. Hiç yorulmadan, bıkmadan bahçesindeki güllere su verir ve onların bakımını üstlenir (B 135).

Öğretmen rehber gibidir, çünkü doğruya giden yolda kılavuzluk yapar (B 52).

Öğretmen ışık gibidir, çünkü karanlıkta hayatımızı aydınlatır (B 72).

Öğretmen mıknatıs gibidir, çünkü öğrencilerin ilgisini hep kendine çeker, doğruya yöneltir (B 103).

Öğretmen hakem gibidir, çünkü sınıfıyla ilgili her durumu iyi yönetmeye çalışır (B 104).

Öğretmen ayna gibidir, çünkü kendisindeki tüm güzellikleri karşısındakinde de görmek ister (B 65).

Öğretmen gökkuşağı gibidir, çünkü hayatın bütün renkleri ondadır (B 96).

Öğretmen Yeşilay gibidir, çünkü zararlı alışkanlıklardan bizi korumaya çalışır (B 123).

Öğretmen lider gibidir, çünkü karizmatiktir, kitlelerin peşinden koştuğu, söylediğinin inanıldığı bireydir (B 64).

Öğretmen aslan gibidir, çünkü sınıfın ve toplumun lideridir (B 11).

Fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen: Bu kategori altındaki en yüksek frekansa sahip metaforlar anne (7), mum (6) ve tükenmez kalem (4) metaforlarıdır. Velilerin kategorideki metafor örnekleri şu şekildedir;

Öğretmen anne gibidir, çünkü şefkat dolu bir yüreğe sahiptir (B 1).

Öğretmen mum gibidir, çünkü kendi tükenirken öğrencilerini ve etrafını aydınlatır, onlar çok şey öğretir (B 37).

Öğretmen hamal gibidir, çünkü yaptığının karşılığını alamaz (B 91).

Öğretmen iğne-iplik gibidir, çünkü hep eksikleri kapatmaya çalışır (B 94).

Bilgi kaynağı ve aktarıcı olarak öğretmen: Toplumun genelinde öğretmenlerin bilgi kaynağı ve bilginin aktarıcısı oldukları inancının yerleşik olduğu söylenebilmektedir. Geçerli kategoride en yüksek frekansa sahip olan metafor güneş (7) metaforudur. Velilerin metafor örnekleri şu şekildedir;

Öğretmen güneş gibidir, çünkü varlığı bizi aydınlatır. Çocukları bilgilendiren, ilim irfan öğreten geleceğe güzel bilgili insanlar yetiştiren, meslek sahibi edenlerdir. Toplumun düşmanı cehalet, cehaletin düşmanı öğretmenlerdir (B 80).

Öğretmen kitap gibidir, çünkü ilim dışında bizlere hayatın gerçeklerini de öğretir (B 149).

Öğretmen kütüphane gibidir, çünkü her köşesindeki bir kitapta yeni bir bilgi öğrenirsin (B 147).

İyileştirici ve motivasyon kaynağı olarak öğretmen: Velilerin bu kategorideki metaforları şu şekildedir:

Öğretmen poşet gibidir, çünkü tüm öğrencileri derler, toplar ve birleştirir (B 93).

Öğretmen ilaç gibidir, çünkü her derde devadır (B 5).

Öğretmen psikolog gibidir, çünkü öğrencilerin derdini dinler, derman olmaya çalışır (B 116).

Olumsuz metaforlarla algılanan öğretmen: Öğretmen kavramı bireylerde çoğunlukla olumlu çağrışımlar yaratsa dahi olumsuz çağrışımlara da sebep olabilmektedir. Toplanan veriler ışığında olumsuz metaforların veliler ve öğretmenler arasında geçmiş iletişim sorunlardan kaynaklandığı yorumu yapılabilir. Velilerin bu kategorideki metaforları şu şekildedir;

Öğretmen papağan gibidir, çünkü her yıl aynı konuları anlatmaya devam eder (B 10).

Öğretmen mısır gibidir, çünkü sinirlendiği zaman öğrencilere patlar (B 100).

Öğretmen arı gibidir, çünkü yeri geldiğinde laf sokar (B 99).

Öğretmen biber gibidir, çünkü sınıfına acı verir, yakar (kötü not verir) (B 42).

Öğretmen elektrik gibidir, çünkü herkesi çarpar (B 46).

Öğretmen robot gibidir, çünkü her gün aynı işi yapar (B 98).

Öğretmen kuş gibidir, çünkü tayini çıkar ve durmadan gezer (B 97).

Değerli ve güvenilir olarak öğretmen: Bu kategoride en yüksek frekansa sahip olan metafor hazine (2) ve çocuk (2) metaforudur. Öğretmenlerin gerek pozisyonlarına gerekse sahip oldukları donanıma geçmişten günümüze hürmet gösterilmektedir. Velilerin geçerli kategorideki metafor örnekleri şu şekildedir;

Öğretmen doğa gibidir, çünkü o yaşama dair en önemli unsurdur (B 31).

Öğretmen hazine gibidir, çünkü bütün mücevherler ondadır. Önemli olan o hazineden en iyi şekilde kazanç sağlamaktır (B 139).

Öğretmen şarap gibidir, çünkü yıllandıkça değer kazanır (B 95).

4. Sonuç ve Tartışma

Velilerin “öğretmen” kavramına ilişkin görüşlerinin belirlendiği bu çalışmada, velilerin öğretmen algıları pozitif yönde benzerlik göstermiştir. Genel olarak olumsuz algıları içeren metafor kategorisi dışında kalan 6 kategori öğretmenlerin duymak isteyebileceği ifadeleri içermektedir. Olumsuz metaforlar genellikle veliler ve öğretmenlerin iletişiminde meydana gelen olumsuzluklara dayandırılabilir. Velilerle iletişim halindeki öğretmenlerin azarlama, küçük düşürme vb. durumlardan kaçınması gerekmektedir. Ayrıca araştırmada ortaokul velilerinin ilkökul velilerine kıyasla daha çok olumsuz metafor belirtmiş olmaları da dikkat çekicidir.

Bu araştırmada ilkökulda çocuğu olan velilerin ifade ettiği metafor kategorilerinin; yetiştirici ve yol gösterici, bilgi kaynağı ve aktarıcısı, fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen, iyileştirici ve motivasyon kaynağı, değerli ve güvenilir, olumsuz metaforla algılanan öğretmen şeklinde, ortaokulda çocuğu olan velilerin metafor kategorilerinin ise; yetiştirici ve yol gösterici, fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen, bilgi kaynağı ve aktarıcısı, iyileştirici ve motivasyon kaynağı, olumsuz metaforla algılanan öğretmen, değerli ve güvenilir şeklinde sıralandığı görülmektedir. Araştırmada ayrıca, ilkökulda çocuğu olan velilerin en çok ifade ettiği beş metaforun; güneş, anne, çiçek, ışık, aile şeklinde sıralandığı, ortaokulda çocuğu olan velilerin metaforlarının ise; güneş, anne, ışık, mum, aile olduğu belirlenmiştir. Burada iki veli grubunun ilk beş metafor ifadesinin aralarındaki benzerliğin ufak farklılıklar gösterdiği görülmektedir. İki grupta da en çok tekrarlanan metafor “güneş” metaforudur. Öğretmenlerin aydınlatma, ufuk açma, bilgi kaynağı ve bilgi aktarıcısı olma rolü olduğuna inanan veliler öğretmenliğin bu yönünü vurgulamıştır. Anne-baba, aile metaforu ise en çok “ebeveyn”

olarak “öğretmen” kavramını içermektedir. Anne baba sevgisinin en önemli özelliğinin şefkatli ve koruyucu olma içgüdüğü olduğu düşünüldüğünde bu şefkatli ve koruyucu davranış öğretmen tarafından görüldüğü ve beklendiği söylenebilir.

Öğretmenlerden ilk iki sırada beklenen yetiştirici ve yol gösterici ve bilgi kaynağı ve aktarıcısı olma rollerinin; alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitim faaliyetleri ile kendilerini geliştirmelerini sağlamak büyük önem taşır. Bu bağlamda öğretmenlerin meslek içi eğitimleri ve profesyonel gelişimlerine katkılarının gerekse kendilerinin kişisel çabaları ile gerekse milli eğitim bakanlığı ve özel eğitim kurumlarının çalışmaları ile artırılması gerektiği söylenebilir.

Kaynakça

- Aslan, O. (2019). Velilerin ‘öğretmen’ kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 4(8), 78- 95.
- Aydın, R., Şahin, H., & Topal, T. (2008). Türkiye’de ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştirmede nitelik arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 119-142.
- Cemaloğlu, N. Sezgin, F. Şahin, F. & Sönmez, E. (2017). Okul müdürlerinin okul, öğretmen, öğrenci ve veli kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(216), 79-101. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/39114/461895>.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Connelly, L. M. (2010), What is phenomenology. *Medsurg Nursing*, 19(2), 127.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Çakmak, Ö. Ç., Neslitürk, S. & Asar, H. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin veli kavramına ilişkin metaforik algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18,679-712. doi:10.14520/adyusbd.794.
- Department for Education, (2010), *The Importance of Teaching*, UK: The Stationery Office Limited.
- Erdem, E. & Kaf, Ö. (2022). Velilerin sınıf öğretmenlerine yönelik metaforik algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(82), 480-494. doi:10.17755/esosder.927500.
- Ertürk, R. (2017). İlkokul öğrencilerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1-15.
- Gencer, M. (2020). Öğrenci ve velilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları, *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 23(44), 805-825.
- Genç, S. Z. (2005). Öğretmen yetiştirme meselemiz. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 86-99. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/31420>.
- Gökbulut, B. & Çoklar, A. N. (2022). COVID-19 pandemisi sürecinde velilerin öğretmen kavramına yönelik geliştirmiş oldukları metaforları. *Trakya Journal of Education*, 12 (3), s. 1426-1446.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri, Felsefe-Yöntem-Analiz*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Jensen, D. F. (2006). Metaphors as a bridge to understanding educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 1(5), 36-54.

- Kılıç, A. (2010). Learner-centered micro teaching in teacher education. *International Journal of Unstruction*, 3(1), 77-100.
- Kılcan, B. (2017). *Metafor nedir, ne değildir?* Ankara: Pegem Akademi.
- Knowles, M. & Moon, R., (2006). *Introducing metaphor*, Oxon, USA: Routledge
- Koç, E. S. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-72.
- Michael, K. & Katerina, M. (2009). Exploring greek teachers' beliefs using metaphors. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(2), 63-83.
- Özdemir, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(59), 1380-1402.
- Özdemir, T. Y. & Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin okul, okul yöneticisi ve öğrenci velisi kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(2), 701-726. doi: 10.30831/akukeg.453716.
- Polk, J. A. (2006). Traits of effective teachers. *Arts Education Policy Review*, 107(4), s. 23-29 <https://doi.org/10.3200/AEPR.107.4.23-29>.
- Saylık, A. & Tuuç, S. (2021). Velilerin gözüyle ideal sınıf öğretmenin özellikleri: nitel bir çalışma. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(19), 44-61.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(4), 597-608.
- Tom, A. R. (2014). Teaching as a moral craft: a metaphor for teaching and teacher education, *Curriculum Inquiry*, 10(3), 317-323.
- Tulunay-Ateş, Ö. (2016). Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 78-93.
- Uysal, H. & Yorulmaz, A. (2020). İlkokul birinci sınıf öğrenci velilerinin “ilkokul” ve “sınıf öğretmeni” kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *International Journal of Field Education*, 6(1), 92-106. doi: 10.32570/ijofe.676275.
- Ünal, A. Yıldırım, A. & Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerinin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 261-272. <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbed/issue/61800/924556>.
- Wan, W., Low, G. D. & Li, M. (2011). From students' and teachers' perspectives: metaphor analysis of beliefs about efl teachers' roles. *System*, 39(3), 403- 415.
- Westwood, P. (1996). Effective teaching. *Australian Journal of Teacher Education*, 21(1), 66-84.
- Yaşar, Ş. (2018). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. İçinde Gültekin, M. (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Extended Abstract

Education is defined as a process that starts with the existence of people and continues its existence. There are several components necessary to make the education phenomenon work, to maintain and advance education. These components include parents, students, teaching material, educational technology, educational opportunities, written and oral components, and naturally, teachers, who are indispensable elements of education. From this point of view, it can be said that the teaching profession is one of the indispensable parts of education (Özdemir, 2018, p. 1380). The teaching profession has an important place both in fulfilling the roles of teachers individually and in transforming and shaping the society collectively. As long as modern society preserves its existence and social structures continue their lives, teachers will continue to fulfill their major role in raising future generations (Özdemir, 2018, p. 1382).

Teachers undertake the duty of cornerstone in bringing qualified individuals to the society. Since teachers are in the center of attraction in an effective and high-quality educational environment, their importance on this process cannot be underestimated (Genç, 2015, p. 87). Teachers undertake important duties in the social and economic development of countries and take place at the starting point in the implementation of new ideas and practices (Sünbül, 1996, p. 602). In the face of the progress of science and technology, society and social structure are also renewing themselves. Contributing to the development of individuals affected by change in this renewal process adds new responsibilities to teachers. Being able to adapt to the innovations and advances brought by the new age and integrate them into the educational environment is among the competencies expected from teachers (Aydın, Şahin & Topal, 2008, p. 126).

According to the data obtained from different education systems adopted in different countries, the biggest determinant of how successful children are is the quality of teaching and teachers. In the best education systems in the world, schools select their teachers from among the best graduates and subject them to effective and rigorous training for classroom practice. After the employment stage, these systems support teachers in observing and working with other teachers throughout their careers, undergoing appropriate training for leadership positions, and continuing their professional development (Department for Education, 2010, p. 9).

In education, which is the basis of the construction of the future of civilizations, students are at the focal point of education. The main factor for students to realize their potential and reach the targeted and desired education

level is parents and teachers. The impact of general education policies and programs on the potentials of students and their educational goals in general is undeniable. However, all these programs and policies show their effects through parents and teachers. Effective communication between parents and teachers manifests itself in an educational atmosphere with positive characteristics. The healthy communication obtained takes shape according to how the parties understand each other. In this context, metaphor can be used to determine and examine the nature of the communication between the parties.

Metaphors are elements of figurative expression that include some comparison and description, and if they are understood in their literal rather than figurative sense, they sound illogical, unrealistic and impossible. Comparisons made in metaphor are obvious; If a person is compared with a jewel or a fox, it means that the concepts subject to comparison have some common features (Knowles & Moon, 2006, p. 7). Metaphors enable the establishment of connections between similar concepts and create different understandings where compared concepts lead to new meanings (Jensen, 2006, p. 40).

From ancient times to today's modern world, the title of teacher, which has been ascribed to people who are in charge of teaching, has survived to the present day. In the context of education, teachers are called experts, student coaches, trainers, leaders, etc. many roles have been loaded (Aslan, 2019, p. 81). Parents are also able to ascribe to the teachers responsible for the education of their children from their own perspectives and assign various tasks to them. In this respect, it can be said that the metaphorical analogies of parents in their perceptions of their teachers are an issue that should be emphasized (Gencer, 2020, p. 808).

Method

This study, which was designed using a qualitative research approach and a phenomenological design, aimed to explore the metaphors of parents regarding the concept of teacher. The elements that are under the spotlight in phenomenological studies are examined through interviews with individuals, stories and observations (Connelly, 2010, p. 127). In phenomenological studies, the researcher conducts long and close interviews with the individuals and groups he is examining. During these interviews, the researcher tries to obtain new information about the phenomena that are known or not (Gürbüz & Şahin, 2018, p. 111).

Convenience sampling method, which is one of the non-probabilistic sampling methods, was used (Gürbüz & Şahin, 2018, p. 132). A total of 300 parents were reached in the study, 150 of which were primary school students' parents and 150 secondary school students' parents.

Conclusion, Discussion & Suggestion

79 codes were created from 150 different and valid metaphors in total, which constitute the qualitative dimension of the study and consist of the evaluations of primary school parents. It is seen that 150 participants, consisting of primary school parents, produced a total of 79 metaphors. Among these metaphors, the most used metaphors such as sun, mother, light, angel, guide, family, compass and rose. Primary school parents mostly described the teacher metaphor as a forward-looking nurturer and guide for their children. After combining the metaphors collected from 150 primary school parents with 79 codes, they were made categorical with justification statements. At the end of this study, a total of 6 categories emerged. These categories are 'Teacher as a source and transmitter of knowledge', 'Teacher as valuable and reliable', 'Teacher as altruistic and compassionate', 'Teacher as a trainer and guide', 'Teacher perceived as a negative metaphor', 'Teacher as a source of healer and motivation'.

When the answers of the secondary school parents of the study were examined, a total of 97 codes were created from 150 different and valid metaphors. After combining the metaphors collected from 150 secondary school parents with 97 codes, they were made categorical with their justification statements. At the end of this study, a total of 6 categories emerged. These categories are 'Teacher as a source and transmitter of knowledge', 'Teacher as valuable and reliable', 'Teacher as altruistic and compassionate', 'Teacher as a trainer and guide', 'Teacher as a negative metaphor', 'Teacher as a source of healer and motivation'.

In this study, in which parents' views on the concept of "teacher" were determined, their perceptions of teachers showed positive similarity. In addition, parents define teachers as information sources and transmitters, multi-faceted skills, valuable and reliable, self-sacrificing and compassionate, nurturing and guiding individuals according to categories made up of metaphors. Negative metaphors can generally be based on the negativities that occur in the communication of parents and teachers. Teachers in communication with parents scolding, humiliation, etc. actions should be avoided.

The metaphor of the parent most often includes the concept of “teacher” as “parent”. Considering that the most important feature of parental love is the instinct of being compassionate and protective, this compassionate and protective behavior is seen and expected by the teacher. In addition, the most repeated metaphor is the “sun” metaphor. Parents who believe that teachers enlighten the minds of students as a source of information, especially as a guide and companion, also remind teachers of this duty.

When we look at the categories obtained from the codes, the behavior that the parents expected the most from the teachers was altruism and compassion. In expressing this, they often liken it to the affection of their parents. In addition, the most important behavior they expect from teachers is to raise their students well and to guide them by shedding light on their future. In this context, it is important to show the necessary importance to the in-service training and professional development of teachers, both by the teachers themselves and by the Ministry of National Education and private education institutions.